

Utredning om förenklingar vid åtgärder på det nationella och regionala vägnätet

Er beteckning: LI2025/01476

Sammanfattning

- Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget men bedömer att förslaget i sin nuvarande utformning är otillräckligt belyst i flera centrala delar. Det saknas också en bedömning om vilket genomslag förslaget kan få och därmed finns en osäkerhet kring vilka effektiviseringsvinster det kan ge.
- Länsstyrelsen saknar en tydligare beskrivning om hur samspillet mellan länsstyrelserna och Trafikverket ska gå till i kommunernas detaljplanearbete.
- Länsstyrelsen anser att förslaget innebär en ansvarsförskjutning från staten till kommunerna utan att konsekvenserna för kommunernas resurser, kompetensbehov och markåtkomst är tillräckligt belysta.

Förslag till författningsförändringar

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslagets inriktning och bedömer att det finns potential att förenkla processerna. Det framgår dock inte hur många vägplaner som kan bli aktuella för det nya arbetssättet eftersom det inte varit möjligt att inom ramen för Trafikverkets uppdrag att ta reda på i vilken utsträckning föreslaget undantag kommer att kunna tillämpas. Istället föreslås en utvärdering om 5 år om hur lagförslaget har tillämpats. Länsstyrelsen ställer sig tveksam till om detta lagförslag i nuvarande form kommer att få genomslag och innebära några större effektiviseringar. Det finns behov av förtydliganden och utvecklade arbetssätt för att säkerställa att reformen leder till faktiska effektiviseringar.

Uppdragsdirektivet anger att Trafikverket ska föreslå undantag i väglagen för att kunna ersätta en vägplan med en detaljplan och på detta sätt minska behovet av dubbla processer. Länsstyrelsen anser att utredningen också borde hade getts tillfälle att se över möjligheten att ersätta detaljplanen med en vägplan.

I förslaget anges att åtgärden inte får medföra betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen ser svårigheter med ett sådant krav om själva detaljplanen som kommunen gör omfattar mer än själva vägområdet och detaljplanen som helhet medför en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen saknar klargöranden kring detta.

Remissen föreslår att Trafikverket ska tillstyrka detaljplanen i samrådet. En tillstyrkan från Trafikverket innebär dock inte att en detaljplan automatiskt kan genomföras eller vinna laga kraft. Länsstyrelsen har fortsatt möjlighet att upphäva detaljplaner med hänvisning till bland annat riksintressen, miljöfrågor samt hälsa och säkerhet. På vilket sätt kommer detta att kunna samspela med Länsstyrelsens ingripandegrunder. Ett exempel som kan skapa frågetecken är hanteringen av bullerfrågor. Trafikbullerförordningen och andra bullerrelaterade bestämmelser som används i detaljplanearbetet skiljer sig från Trafikverkets bullerpraxis. Länsstyrelsen ser därför behov av klargöranden av ansvar och beslutsmandat mellan Trafikverket och Länsstyrelsen i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Planhandlingarna för PBL-plan och en vägplan ser annorlunda ut i utförande, innehåll och juridisk status. Remissförslaget anger att en detaljplanehandling därför måste bli mer teknisk omfattande och detaljerad. Det framgår dock inte vem och hur det ska kravställas. Förslaget innebär i praktiken att ansvar och arbetsuppgifter flyttas från Trafikverket till kommunerna. Det kommer att förväntas att kommunerna tar fram tekniska utredningar och miljöunderlag som tidigare hanterades inom ramen för en statlig vägplaneprocess. Samtidigt som kravet på att åtgärderna ska uppfylla Trafikverkets tekniska standarder och regelverk.

Remissen föreslår att Trafikverket får tolkningsföreträde när undantaget kan tillämpas. Det innebär också att kommunerna, förutom detaljplanearbetet, ska ta över det fulla ansvaret för markåtkomst, inklusive markinlösen och tillfälliga nyttjanderätter under byggtiden. För mindre kommuner kan detta innebära betydande administrativa, juridiska och ekonomiska utmaningar.

Länsstyrelsen ställer sig frågande om detta kommer att innebära att kommuner med mindre resurser vad gäller kompetens och personal inte kommer ha möjlighet att göra till den här typen av detaljplaner, trots behov av tex trafiksäkerhetshöjande vägåtgärder.

Allmänna synpunkter

Remissen lyfter behovet av riktlinjer, stödmaterial och utbildningsinsatser till både kommuner och Trafikverkets innan lagändring. Länsstyrelsen vill i sammanhanget påminna om att de föreslagna förändringarna också påverkar länsstyrelserna, vilket innebär att länsstyrelserna också har behov av samma insatser som de ovan föreslagna.

Bakgrundsinformation

Trafikverket har remitterat rapporten *"Utredning om förenklingar vid åtgärder på det nationella och regionala vägnätet"*. Rapporten innehåller förslag till förändringar i väglagen som innebär att vissa mindre åtgärder på det statliga vägnätet inom detaljplanelagda områden ska kunna genomföras utan att en vägplan behöver upprättas. Syftet är att minska parallella planprocesser, korta ledtider och skapa en mer effektiv samhällsbyggnadsprocess. Den förenklade processen föreslås kunna användas inom detaljplanelagda områden samt inte kommer att innebära en betydande miljöpåverkan och endast har en lokal trafikpåverkan. Förslaget innebär i praktiken att en större del av planering och genomförande av åtgärder på statliga vägar inom tätorter kommer att hanteras inom ramen för kommunens planeringsprocesser och i samverkan med Trafikverket, utan den formella prövning som en vägplan innebär.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Carina Ståhl-Herrstedt med samhällsplanerare Maria Andersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Veronica Lauritzen, avdelningschef Åsa Broman samt enhetschef Petra Forsmark medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.